

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону про внесення зміни до частини другої статті 32 Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів неповнолітньою особою (реєстр. № 12254 від 27 листопада 2024 року)

На виконання пункту 2 Постанови Верховної Ради України "Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення зміни до частини другої статті 32 Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів неповнолітньою особою" від 04 листопада 2025 року № 4672-IX Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 20 січня 2026 року (протокол № 211) пропозиції і поправки, що надійшли від суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту Закону про внесення зміни до частини другої статті 32 Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів неповнолітньою особою (реєстраційний № 12254 від 27 листопада 2024 року) (далі – Законопроект), поданого народним депутатом України Фріс І.П. та іншими народними депутатами України, й прийнятого парламентом за основу.

До Комітету до другого читання надійшло від суб'єктів права законодавчої ініціативи 17 пропозицій і поправок.

З метою техніко-юридичного і редакційного удосконалення редакції тексту Законопроекту Комітет пропонує доповнити Порівняльну таблицю такими пропозиціями:

1. Назву Законопроекту викласти в такій редакції:
"Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів в інтересах малолітніх та неповнолітніх осіб".
2. Пункт 1 Законопроекту викласти в такій редакції:
"І. Внести зміни до таких законодавчих актів України:
 1. У Сімейному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 21-22, ст. 135):
 - 1) абзац другий частини третьої статті 65 викласти в такій редакції:

"Згода на укладення договору, який потребує нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, має бути нотаріально посвідчена";

2) у статті 177:

а) абзац перший частини першої викласти в такій редакції:

"1. Батьки (усиновлювачі) або опікун управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те повноваження. Батьки (усиновлювачі) або опікун зобов'язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах";

б) у частині другій:

абзаци другий і третій пункту 3 викласти в такій редакції:

"об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є їх малолітня дитина;

відчуження (у тому числі шляхом продажу, дарування, міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу, передачі в заставу, іпотеку нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є їх малолітня дитина";

доповнити абзацом такого змісту:

"Дозвіл органу опіки та піклування не надається у разі вчинення правочину, за яким малолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є";

в) частини третю і шосту викласти в такій редакції:

"3. Батьки (усиновлювачі) або піклувальник мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, передбачених частиною другою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.

Дозвіл органу опіки та піклування не надається у разі вчинення правочину, за яким неповнолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є";

"6. При вчиненні одним із батьків правочинів щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як вчиненого без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового.

На вчинення одним із батьків правочинів, передбачених частиною другою цієї статті, повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода другого з батьків.

Якщо один із батьків (усиновлювачів) захоплений в полон або заручники, а також інтернований в нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менш як шість місяців та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини, зазначені у частині другій цієї статті, можуть бути вчинені без його згоди".

2. У Цивільному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40-44, ст. 356):

1) статтю 31 після частини першої доповнити новими частинами другою - четвертою такого змісту:

"2. Батьки (усиновлювачі) вчиняють від імені малолітньої особи інші правочини спільно або одним з них за згодою другого.

При вчиненні одним із батьків (усиновлювачів) правочинів щодо майна малолітньої особи вважається, що він діє за згодою другого з них. Другий з батьків (усиновлювачів) має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як вчиненого без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового.

3. Батьки (усиновлювачі) або опікун вчиняють від імені малолітньої особи правочини, передбачені частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України з дозволу органу опіки та піклування.

На вчинення одним з батьків (усиновлювачів) малолітньої особи правочину, передбаченого частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України, повинна бути нотаріально посвідчена згода другого з батьків (усиновлювачів) та дозвіл органу опіки та піклування.

Якщо один із батьків (усиновлювачів) захоплений в полон або заручники, а також інтернований в нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менш як шість місяців та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини, зазначені у частині другій статті 177 Сімейного кодексу України, можуть бути вчинені без його згоди.

4. Дозвіл органу опіки та піклування не надається у разі вчинення правочину, за яким малолітня особа набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є".

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною п'ятою;

2) у статті 32:

а) частини другу і третю викласти в такій редакції:

"2. Неповнолітня особа вчиняє інші правочини за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальників.

На вчинення неповнолітньою особою правочину, передбаченого частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України, повинна бути нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника та дозвіл органу опіки та піклування.

Дозвіл органу опіки та піклування не надається у разі вчинення правочину, за яким неповнолітня особа набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є.

3. Неповнолітня особа може розпоряджатися грошовими коштами, що внесені повністю або частково іншими особами у фінансову установу на її ім'я, з дозволу органу опіки та піклування та за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника";

б) частину четверту виключити;

в) доповнити частиною сьомою такого змісту:

"7. Якщо один із батьків (усиновлювачів) захоплений в полон або заручники, а також інтернований в нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менш як шість місяців та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини, зазначені у частині другій статті 177 Сімейного кодексу України, можуть бути вчинені без його згоди";

3) у статті 71:

а) абзаци другий і третій пункту 3 частини першої викласти в такій редакції:

"об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є їх підопічний;

відчуження (у тому числі шляхом продажу, дарування, міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу, передачі в заставу, іпотеку нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є їх підопічний";

б) доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. Дозвіл органу опіки та піклування не надається у разі вчинення правочину, за яким малолітня або неповнолітня особа набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є".

3. У статті 17 Закону України "Про охорону дитинства" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 30, ст. 142 із наступними змінами):

1) після частини четвертої доповнити новими частинами п'ятою і шостою такого змісту:

"Батьки (усиновлювачі) або піклувальник не мають права без дозволу органу опіки та піклування, наданого відповідно до закону, вчиняти правочини щодо об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є їх дитина або підопічна дитина.

Дозвіл органу опіки та піклування не надається у разі вчинення правочину, за яким малолітня або неповнолітня особа набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є".

У зв'язку з цим частини п'яту і шосту вважати частинами сьомою і восьмою;

2) доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"Якщо один із батьків (усиновлювачів) малолітньої або неповнолітньої дитини захоплений в полон або заручники, а також інтернований в нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менш як шість місяців та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме,

правочини, зазначені в частині другій статті 177 Сімейного кодексу України, можуть бути вчинені без його згоди".

4. Абзац сьомий частини другої статті 11 Закону України "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 6, ст. 147 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

"надання дозволу на вчинення правочинів у випадках, встановлених законом".

5. Частину четверту статті 12 Закону України "Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 27, ст. 226 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

"4. Батьки або інші законні представники не мають права без дозволу органу опіки та піклування, наданого відповідно до закону, вчиняти від імені малолітньої дитини правочини, визначені частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України.

На вчинення неповнолітньою особою правочинів, передбачених частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України, має бути одержана згода батьків або інших законних представників такої особи та дозвіл органу опіки та піклування відповідно до закону.

Дозвіл органу опіки та піклування не надається у разі вчинення правочину, за яким малолітня або неповнолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є.

Якщо один із батьків (усиновлювачів) малолітньої або неповнолітньої дитини захоплений в полон або заручники, а також інтернований в нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менш як шість місяців та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини, зазначені в частині другій статті 177 Сімейного кодексу України, можуть бути вчинені без його згоди".

6. Пункт 2 частини першої статті 14 Закону України "Про безоплатну правничу допомогу" (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 51, ст. 577 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

"2) діти та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, — на всі види правничих послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону".

3. Пункт 2 законопроекту викласти в такій редакції:

"II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через один місяць з дня, наступного за днем його опублікування, крім пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня опублікування цього Закону.

2. Кабінету Міністрів України у місячний строк з дня опублікування цього Закону:

1) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

- 2) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- 3) забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом".

За результатом розгляду пропозицій і поправок на засіданні Комітету 3 поправки враховано, 17 поправок відхилено.

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення зміни до частини другої статті 32 Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів неповнолітньою особою (реєстраційний № 12254 від 27 листопада 2024 року), поданий народним депутатом України Фріс І.П. та іншими народними депутатами України, прийняти в другому читанні та в цілому у редакції, запропонованій Комітетом, а також у разі його прийняття як Закону доручити Комітету разом з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання його тексту.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити заступника Голови Комітету, голову підкомітету з цивільного та адміністративного законодавства Калаура Івана Романовича.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

